

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему:

**«Аналіз та прогнозування ринкових можливостей для підприємця (на прикладі
ринку банківських послуг)»**

Виконавець:
студентка ЦЗВФН
Любинська Ганна Миколаївна _____

Науковий керівник:
д.е.н., професор
Сментина Наталія Валентинівна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Кон'юнктура – це найважливіші ознаки, риси, показники, які характеризують поточний і перспективний стан ринку, відображають економічну ситуацію, яка складається на ньому та характеризуються рівнями попиту, пропозиції, динаміки цін. Вивчення кон'юнктури ринку передбачає аналіз ситуації на ринку та її прогнозування. Ринок послуг є складною системою відносин між виробниками та споживачами послуг, їх господарських зв'язків, соціально-економічних контактів з різними цільовими аудиторіями в процесі організації купівлі-продажу послуг. За таким критерієм як різновиди послуг, він розподіляється на: ринок транспортних, будівельних, інформаційних, фінансово-кредитних, посередницько-торговельних, страхових, житлово-комунальних, соціально-культурних, побутових послуг, ринок технологій, зв'язку та робочої сили. Одним із видів фінансово-кредитних послуг є банківські послуги.

Розвиток економіки будь-якої держави пов'язаний з ефективністю діяльності фінансового ринку, найбільшою частиною якого є банківська система. Від того, наскільки ефективно банки будуть діяти на ринку фінансових послуг, залежить успіх ринкових відносин, інтенсивність економічного росту, зростання конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Глобалізація, технологічний прогрес та світові інновації значно впливають на розповсюдження інновацій у банківському секторі, що відображається не тільки на зміні продуктового ряду послуг, а й на структурних змінах у самих банках (наприклад: скорочення та перехід до дистанційного обслуговування).

Проблемам функціонування сучасного ринку банківських послуг присвячені роботи таких економістів: В.Базилевича, А.Гальчинського, Н.Гражевської, О.Дзюблюк, В.Заутера, Ю.Коробова, О.Лаврушина, Ж.Ламбена, И.Февраля, В.Мищенко, А.Мороза, С.Науменковой, П.Роуз, Дж.Сондерса, Дж.Стенлейка, В.Усоскина та ін. Питання кон'юнктури ринку послуг, зокрема банківських послуг досліджували у своїй роботі науковці кафедри економіки, права та управління бізнесом, наприклад, Карпов В.А., Горбаченко С.А. та інші.

Віддаючи належне науковим напрацюванням зазначених дослідників, варто відмітити, що ринок банківських послуг в Україні є ринком, який динамічно розвивається, кількість банків скорочується, менш слабкі гравці ліквідуються, залишаються тільки сильні банки, які діють у жорсткому конкурентному середовищі. На ринку з'являються нові види послуг, банківські відділення трансформуються. У зв'язку з цим виникає необхідність постійно проводити дослідження стану ринку банківських послуг та здійснити прогнозування його кон'юнктури.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичні, методологічні та прикладні аспекти дослідження кон'юнктури ринку банківських послуг, розробка пропозицій щодо подолання існуючих проблем.

Завдання дослідження:

- розглянути сутність поняття та особливості дослідження кон'юнктури ринку послуг;
- описати методичні підходи щодо аналізу кон'юнктури ринку;

- визначити основні методи прогнозування кон'юнктури ринку послуг;
- дослідити ринок банківських послуг та виявити його особливості;
- проаналізувати основних гравців на ринку банківських послуг;
- охарактеризувати зміни основних макроекономічних показників ринку банківських послуг;
- узагальнити проблеми функціонування ринку банківських послуг України та надати пропозиції щодо їх подолання;
- спрогнозувати ситуацію на ринку банківських послуг.

Об'єкт дослідження – процес аналізу та прогнозування кон'юнктури ринку банківських послуг.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та прикладних аспектів кон'юнктурних досліджень ринку.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у кваліфікаційній роботі завдань у процесі дослідження застосовувались: методи теоретичного узагальнення і порівняння (для дослідження теоретичних засад кон'юнктурних досліджень), методи зведення, групування та узагальнення, економіко-статистичні (для виявлення особливостей ринку банківських послуг та більш детального розгляду конкретних показників); факторний аналіз ситуації на ринку банківських послуг з позиції підприємця для встановлення причин його змін у періоді, що аналізується; методи прогнозування.

Інформаційною базою є законодавчі та нормативні акти, що регламентують роботу банків, підручники, результати наукових досліджень вчених, опублікованих у періодичних виданнях, офіційні статистичні дані.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменування). Загальний обсяг роботи становить 76 сторінок. Основний зміст викладено на 70 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 18 рисунків.

Публікації. За результатами дослідження підготовлена стаття: Любинська Г.М. Кон'юнктура ринку банківських послуг України: стан та перспективи. *Науковий студентський вісник*. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємством. 2019. № 31 Том 1. С 39-43.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти дослідження кон'юнктури ринку послуг**» розглядаються теоретичні аспекти кон'юнктурних досліджень ринку послуг, а саме поняття та особливості дослідження ринкової кон'юнктури, методичні підходи щодо аналізу кон'юнктури ринку та основні методи прогнозування кон'юнктури ринку послуг.

У другому розділі «**Аналіз кон'юнктури ринку банківських послуг України**» проаналізовано загальну ситуацію, що склалася на ринку банківських послуг, виявлені головні особливості, властиві сучасності, розглянуті основні гравці на ринку банківських послуг, їх інтереси, а також сегментація банківських послуг за низкою критеріїв, які цікаві підприємцю.

У третьому розділі «Прогнозні тенденції на ринку банківських послуг» виділені прогнозні тенденції на ринку банківських послуг на два наступних періоди за допомогою Лінії тренду по основним показникам роботи банківської системи України. Запропоновані комплекси заходів для подолання існуючих проблем функціонування ринку банківських послуг.

Результатом проведеного дослідження у роботі аналізу кон'юнктури ринку банківських послуг та прогнозування ринкових можливостей для підприємця (на прикладі ринку банківських послуг) дозволяє зробити наступні висновки:

1. Кон'юнктура ринку є явищем складним, швидкозмінним. Подібно до того, як ринок товарів та послуг є складовим елементом ринкової економіки, кон'юнктура ринку товарів та послуг є частиною загальноекономічної кон'юнктури і потребує постійного вивчення та дослідження, щоб повно та всебічно враховувати вплив різноманітних факторів й передбачати показники для забезпечення ефективного розвитку в умовах ринкової економіки.

2. Кон'юнктурні дослідження – це безперервний збір, аналіз та оброблення інформації про стан економіки, товарного ринку, аналіз й виявлення особливостей та тенденцій їх розвитку, прогнозування основних параметрів та розроблення можливих альтернатив для прийняття рішень. Для більш глибокого вивчення кон'юнктури ринку товарів і послуг підприємства, які функціонують на ринку, вивчають різноманітні показники у динаміці.

3. Існує багато методів проведення кон'юнктурних досліджень, але загалом вони повинні проводитися у відповідності з основними принципами системного підходу.

4. Детально обґрунтоване прогнозування розвитку економіки, її окремої галузі або окремого ринку є найбільш складним етапом аналізу. Разом з тим визначення перспектив розвитку кон'юнктури, являє собою найбільш важливу з практичної точки зору, частину дослідження кон'юнктури.

5. Ринок банківських послуг – це специфічна сфера економічних відносин, яка сформувалась, як підсистема ринку фінансових послуг. Він включає всю сукупність існуючих і потенційних клієнтів банку та має низку особливостей, а саме: стабільне функціонування ринку можливе лише за умов гармонічного поєднання державного і ринкового регулювання; його діяльність підпадає під регулювання міжнародного та внутрішнього законодавства; на ньому представлений широкий диверсифікований асортимент банківських продуктів.

6. Основними гравцями ринку є як державні, так і приватні комерційні банківські установи, як постачальники послуг; клієнти (як фізичні так і юридичні особи), як покупці послуг; Національний Банк України, як регулятор ринку. Більшу частку ринку за кількістю активів займають державні банки, але за стабільністю на надійністю лідирують банки з іноземним капіталом.

7. Розвиток банківської системи України характеризується як слабкорозвинутий з позитивною динамікою. МСБ України зіштовхується із серйозною проблемою доступу до фінансово-кредитних ресурсів. Багато підприємців користуються кредитними програмами для бізнесу, серед яких найвигіднішими за

умовами є державні програми, але виходячи з малої кількості реалізованих кредитів, вони не є дуже доступними. Комерційні банки мають велике різномаяття кредитних продуктів для МСБ, вартість яких стартує від 10% річних.

8. Проведений аналіз основних показників роботи банківської системи засвідчує, що банківська система України в цілому стабілізувала свою роботу за останні 2 роки та має позитивну динаміку. Згідно з нашим прогнозом показники загальних та чистих активів у 2020 році сягнуть 2152 млрд грн та 1413 млрд грн (зростання на 13% та 4%) відповідно.

За показниками чистих кредитів суб'єктам господарювання та фізичним особам розрахунок на 2 наступних періоди показав R2 менш ніж 0,5 тому ми робимо висновок, що прогноз даних показників не буде вірним.

За показниками величини коштів суб'єктів господарювання та фізичних осіб у банках розрахунок на 2 наступних періоди показав, що до 2020 року ці показники досягнуть 536 млрд грн та 529 млрд грн відповідно. Це підвищення на 25% та 4% відповідно.

9. Не дивлячись на позитивний прогноз існує ще багато проблем над якими слід працювати для прискорення фінансового росту банківського сектору та стабілізації економічної ситуації в Україні. Основними взаємопов'язаними між собою проблемами на даний час залишаються:

- низький рівень капіталізації банків;
- брак довіри населення до банківської системи;
- недосконала система захисту вкладів громадян та юридичних осіб;
- низький рівень якості банківських послуг;
- кадрова проблема.

10. Виходячи з аналізу та прогнозування основних показників роботи банківського сектору динаміка на найближчі два роки залишається позитивною. Надійність та ефективність функціонування банківської системи, її здатність задовольняти потреби економічних суб'єктів у необхідних грошових ресурсах значною мірою залежить від подолання існуючих проблем. Запропоновані нами комплекси заходів для подолання існуючих проблем можуть прискорити розвиток банківської системи України. Планомірне і послідовне впровадження комплексу запропонованих заходів може створити реальні передумови для виникнення на фінансових ринках повноцінного конкурентного середовища та формування конкурентоздатності вітчизняного банківського сектору на світовому рівні.

АНОТАЦІЯ

Любинська Г.М. «Аналіз та прогнозування ринкових можливостей для підприємця (на прикладі ринку банківських послуг)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». Одеський національний економічний університет. Одеса, 2020.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес аналізу та прогнозування кон'юнктури ринку банківських послуг.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти дослідження кон'юнктури ринку послуг: поняття та особливості дослідження, методичні підходи щодо аналізу кон'юнктури ринку та основні методи прогнозування кон'юнктури ринку послуг.

Проаналізовано ринок банківських послуг та його особливості, виділені основні гравці на ринку банківських послуг, оцінені основні макроекономічні показники ринку банківських послуг. Проаналізовані проблеми функціонування ринку банківських послуг та розроблено прогноз розвитку ринку банківських послуг, надані пропозиції з подолання існуючих проблем.

Ключові слова: ринок послуг, банк, банківська система, банківські послуги.

ANNOTATION

Liubynska H., «Analysis and forecasting of market opportunities for the entrepreneur (on the example of the banking services market)».

Thesis for Master degree in specialty “Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges” under the master's program “Economics, Planning and Business Management”. Odessa National Economics University. Odessa, 2020

Thesis consists of three chapters. Object of study is process of research and forecasting of the banking services in Ukraine.

The work considers the theoretical aspects of the study of the market of services: the concepts and features of the study, methodological approaches to the analysis of the market and the main methods of forecasting the market of services.

The market of banking services and its features are analyzed, the main players in the market of banking services are singled out, the main macroeconomic indicators of the market of banking services are estimated.

The problems of functioning of the market of banking services are analyzed and the forecast of development of the market of banking services is developed, offers on overcoming of existing problems are given.

Keywords: services market, bank, banking system, banking services.